

स्थलेरुहा स्त्री स्थले रोहति रुह-क चतुर्क्ष० । १८त-
कुमार्याम् २दग्धाष्टके च राजनि० ।

स्थलेशय पु० स्थले श्ये शी-अच् चतुर्क्ष० । वराहसह-
स्रष्टतो पशौ राजनि० । २स्थलशायिनि लि० ।

स्थवि पु० स्या कि वेनेत्त्व । १तन्तुवाये उज्ज्वलद० । २खर्ग-
श्जङ्गमे च संक्षिप्त० ।

स्थविर न० स्या-किरच् स्थवादेशः । १शैलेये गन्धद्रव्ये
राजनि० । २चतुर्ष्वे ब्रह्मण पु० हेमच० । ३अचले
४स्यरे लि० उष्ण० । ५दृष्टे च लि० अमरः । ५महा-
श्रावण्यां स्त्री राजनि० ।

स्थविष्ठ लि० अतिशयेन स्थूलः इष्टन् ललोपे गुणः । अतिदृष्टे
अमरः । इयत्तुन् स्थवीयानपि अविष्टे लि० स्त्रियां डोप् ।

स्थाणु पु० स्या तु पशो० णत्वम् । १शिवे २शाखाशून्यदृष्टे
च अमरः ३आयुधभेदे पु० नीलक० । ४दृष्टे लि० भरणिः
शिवस्य स्थाणुशब्दात्त्वे कारणसुक्तं वामनपु० ४६४० ।
यथा "समुत्तिष्ठन् जलान्तस्मात् प्रजास्ताः सृष्टवानहम् ।
ततोऽहं ताः प्रजा दृष्ट्वा रचिता एव तेजसा । क्रोधेन
सहता युक्तो बिड्भुत्पाटत्र चाक्षिपम् । उत्क्षिप्तं स-
रसो मध्ये जङ्घंसेव यदा स्थितम् । तदाप्रभृति लोकेषु
स्थाणुरित्येव विश्रुतम्" ।

स्थाणुतीर्थ न० शैवे तीर्थभेदे वामनपु० १२४० ।

स्थाण्डिल पु० स्थाण्डिले शयिताऽण् । ब्रतार्थं स्थाण्डिले
शयितरि अमरः ।

स्थाण्वाश्रम पु० न० इत० । हिमाचलस्थिते शिवस्य तपश्रमणा-
श्रमभेदे "स्थाण्वाश्रमं हेमवतं जगाम" कुमारः ।

स्थाण्वीश्वर पु० शिवलिङ्गभेदे "स्थाण्वीश्वरा हि लोकेषु
पूजनीयो दिवोकसाम् । स्थाण्वावीशः स्थितो यस्मात् स्था-
ण्वीश्वरस्ततः स्मृतः" वामने ४२४० तन्माहात्म्यादिकम् ।
तत्र दशमम् ।

स्थान न० स्या-ल्युट् । १स्थितौ २सादृश्ये ३अवकाशे भेदि-
४सङ्घिषे ५वसतौ हेमच० । ६पुन्यसम्पौ त्रिका० ७भाजने
हना० दनिकटे ८व्याकरणोक्ते प्रसङ्गे आदिश्रमानस्य
यथादेः कारणभूते इगादौ । १० नीतिभेदिनासुपचयाप-
चयङीने सास्यावस्थाने च अमरः । उपचयापचयौ च
अपवर्गशब्दोक्तस्य कृष्यादेरेव भरतः । वसतिश्च लोकभेदः ।
अस्यवर्तिनां स्रक्षधर्मांशुशायिनां जनानां लोकविशेषा-
त्मकं स्थानञ्च अग्निपु० उक्तं यथा "प्राजापत्यं ब्राह्मणानां
स्रुतं स्थानं क्रियावताम् । क्षत्रियाणां तथा चेन्द्रं

संपामेष्ववर्तिनाम् । गान्धर्वं शूद्रजातीनां परि-
चर्यांशुकारिणाम् । अष्टाशोतिसहस्राणां यतीनामूर्ध्व-
रेतसाम् । स्रुतं तेषान्तु यत् स्थानं तदेव शुशवासिनाम् ।
सम्प्रीणान्तु यत् स्थानं स्रुतं तद्वत् वनौकसाम् । प्राजा-
पत्यं षट्सहस्रानां षट्सहस्रानांशुवर्तिनाम् । न्याषिभान्तु
परं ब्रह्म योगिनामस्रुतं स्रुतम् । एकान्तवादिनां ब्रह्म-
ध्यायिनां परमं पदम् । तामिस्रमन्त्रतामिस्रमन्त्रारौरव
रौरवम् । अषिपत्नवनं चोरं कालपत्नमरीचिमत् ।
वेदस्य निन्दकानान्तु यज्ञव्याघातकारिणाम् । स्थान-
मेतत् समाख्यातं स्रक्षधर्मांशुवर्तिनाम्" श्रुतिब्रह्माधि-
करणोक्ते ११क्रमे शोभां । "स्थानं क्रमो योगबलं स-
माख्या पार्थसारथिः । १२ज्ञापके निघण्टुस्थानमित्यादि ।

स्थानक न० स्वार्थं क । १स्थानशब्दार्थं । स्थाने कं जलमत्र ।
२स्थालवाले हेमच० ।

स्थानचञ्चला स्त्री स्थाने स्थितावपि चञ्चला । १वर्करीदृष्टे
शब्दच० । अल्पवातेन चञ्चलत्वात्तस्यास्यत्वम् ।

स्थानच्युत लि० स्थानात् स्रस्थानात् च्युतः । पदच्युते "स्थान-
स्थितस्य पद्मस्य भित्ते वरुणमास्करौ । स्थानच्युतस्य तस्यैव
क्षेत्रे शोषणकारको" गरुडपु० ११५ अ० । स्थानअष्टा-
दयोऽप्यत्र । "स्थानस्थिताश्च पूज्यन्ते पूज्यन्ते च पद-
स्थिताः । स्थानअष्टा न पूज्यन्ते केशा दन्ता नखा नराः"
गरुडपु० ११५ अ० ।

स्थानाध्यक्ष लि० स्थाने अध्यक्षः । स्थानरक्षके हेमच० ।

स्थानिक लि० स्थानेऽधिकृतः ठक् । स्थानाध्यक्षे हेमच० ।

स्थानिन् लि० स्थानमस्यास्ति रक्ष्यत्वेन इनि । १स्थानरक्षके
स्थानं प्रसङ्गः अस्वर्थे इनि । व्याकरणात्ते आदिश्र-
मानस्य यथादेः कारणे इगादौ "स्थानिवदादेशोऽनल्लि-
धाविति" शाण्डिनः ।

स्थानीय न० स्थीयतेऽस्मिन् स्या-आधारे अनीयर् । १नगरे
अमरः । स्थानं सादृश्यं वासं वाऽहति स्थानस्येदम् वा
क । २वासयोग्ये देशे ३सदृश्ये ४स्थानसम्बन्धिनि च लि० ।
स्थानि अव्य० स्या-ने । १योग्यत्वे २सौचित्ये च "स्थाने
भवानेकनराधिपः सञ्चिति" रघुः । ३सत्ये ४सादृश्ये
५करणार्थे च शब्दर० ।

स्थापत्र पु० स्थापत्रिरेव स्वार्थे षष्ण् । १अनःपुररक्षके कञ्चु-
किप्रभृतौ अमरः । तस्य भावः घण्ट् । २स्थापतिधर्मं न०

स्थापक लि० स्थापयति स्या-णिच्-पुक् शतृञ् । यथाव-
स्थानसञ्चितं तथा निवेशके । स्थितिस्थापकः ।